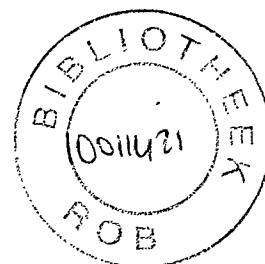

RAAP-NOTITIE 773

Plangebied Harstawei te Ginnum

Gemeente Ferwerderadiel

Een inventariserend archeologisch onderzoek

Colofon

Opdrachtgever: gemeente Ferwerderadiel

Titel: Plangebied Harstawei te Ginnum, gemeente Ferwerderadiel; een inventariserend archeologisch onderzoek

Status: eindversie

Datum: juli 2004

Auteur: *drs. V.R. Ridderbos*

Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2004\FEGI\N0773-FEGI.doc

Projectcode: FEGI

Projectleider: drs. V.R. Ridderbos

Projectmedewerker: E. van der Zwet

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: 357

Autorisatie: drs. T.J. ten Anscher

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2004

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen

- *opdrachtgever*: gemeente Ferwerderadiel
- *aanleiding onderzoek*: voorziene rioleringswerkzaamheden en herinrichting met boomerken
- *datum uitvoering veldwerk*: 24 juni 2004

Locatiegegevens

- *plangebied*: het plangebied ligt in de Harstawei te Ginnum
- *plaats*: Ginnum
- *gemeente*: Ferwerderadiel
- *provincie*: Fryslân
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 6A
- *plangebied in gebruik als*: weg
- *oppervlakte plangebied*: ca. 180 m²
- *centrumcoördinaten (X/Y)*: 593.010/187.500

Onderzoeksvragen

Tot hoe diep in de terplagen reikt de verstoring van de bodem ter plaatse van de voorziene bodemingrepen?

Het inventariserend archeologisch onderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA; Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

Archeologische gegevens

- *archeologische verwachting*: volgens de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Ferwerderadiel (zie Marinelli & Smit, 2001: herziene kaartbijlage 4, versie 1 d.d. 27 mei 2004) geldt voor het plangebied een

hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de periode Midden Bronstijd t/m Vroege Middeleeuwen.

- **ARCHIS-waarnemingen (nationaal Archeologisch Informatie Systeem)**
  - in plangebied: het plangebied ligt gedeeltelijk op een terp met Monumentnummer 5100 (objectcode 06AZ-1), Rijksmonumentennummer 45527 en het monumenten-AMK-nummer 529. Het betreft een gedeeltelijk afgegraven terp met daarop een kerk en een verhoogd kerkhof. ARCHIS geeft voor deze terp een datering in de IJzertijd tot en met de Vroeg Romeinse tijd. Dit gebied heeft een zeer hoge archeologische waarde en is een beschermd monument.
  - in de directe nabijheid (< 300 m): op de terp, tegen het plangebied aan, ligt ARCHIS-waarnemingsnummer 29873: een locatie waar in het verleden een opgraving heeft plaatsgevonden, waarbij sporen uit de Late Middeleeuwen aan het licht zijn gekomen. Direct ten zuiden van de terp ligt het CMA-terrein 9721: het terrein van de voormalige Aylvastate. Ten westen van de terp ligt CMA-terrein 9720: het voormalige terrein van de Noordastate.
  - in de directe omgeving (> 300 m): iets ten noordoosten van Ginnum ligt een gebied met Monumentnummer 7545. Dit is een terrein met hoge archeologische waarde. Het betreft een overslibde nederzetting die gedateerd is in de IJzertijd.

Bodemkundige en/of geologische gegevens

- *bodem volgens bodemkaart*: het plangebied ligt volgens de bodemkaart (Stiboka 1981) op een terp.

3 Veldonderzoek

Booronderzoek: methode

- *positie boringen*: verspreid over het gebied waar de bodemingrepen zullen plaatsvinden (zie figuur 1).
- *gebruikt boormateriaal*: Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een gutsboor met een diameter van 3 cm
- *totaal aantal boringen*: 12
- *minimaal geboorde diepte*: 1,5 m -Mv
- *maximaal geboorde diepte*: 2,5 m -Mv
- *boorbeschrijvingen*: onder andere conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989)
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met*: meetlint

Booronderzoek: resultaten

- *beschrijving laagopvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogeen-tisch)*: onder de klinkerweg en een gele zandlaag ligt een keienlaag. Direct onder deze keienlaag liggen in de boringen 1 t/m 8 vanaf 0,6 á 0,65 m -

Mv diverse horizontale blauwgrijze tot grijze, sterk zandige tot siltige kleilagen. In deze lagen, die soms zandlaagjes bevatten, zijn in alle boringen archeologische indicatoren aangetroffen (zie overzicht). Het betreft terlagen. Op 2,25 m -Mv (boring 1) begint de natuurlijke ondergrond, bestaande uit lichtgrijsblauw klei met zandlaagjes (kwelder-afzettingen). In het noorden van het gebied (boringen 9 t/m 12) is geboord tot 1,5 á 1,6 m -Mv. Hier bevindt zich direct onder de keienlaag tot tenminste bovengenoemde diepte grijsgeel, licht siltig, matig fijn zand: recente vulling onder de weg.

- *Archeologische indicatoren in boringen:*

boring	diepte in m -Mv	type indicator
1	0,6 - 1,4	houtskool, verbrand bot en puin.
1	1,4 - 1,75	houtskool, puin
1	1,75 - 1,9	fosfaat
1	1,9 - 2,05	onverbrand bot
2	0,65 - 1,0	houtskool, puin
2	1,28 - 1,33	houtskool, puin
2	1,42 - 1,58	houtskool, aardewerk, puin
2	1,58 - 1,65	fosfaat
3	0,65 - 1,55	houtskool, puin
3	1,55 - 1,85	houtskool, fosfaat, puin
4	0,65 - 1,00	houtskool, onverbrand bot, puin
4	1,00 - 1,50	houtskool, onverbrand bot, puin
5	0,60 - 1,05	houtskool, puin
5	1,05 - 1,43	houtskool, puin
5	1,43 - 1,60	houtskool, fosfaat, puin
6	0,65 - 0,80	houtskool, puin
6	1,10 - 1,40	houtskool, onverbrand bot, fosfaat, puin
6	1,65 - 2,00	fosfaat, puin
6	2,00 - 2,50	aardewerk
7	0,85 - 1,35	houtskool, aardewerk, puin
7	1,80 - 2,30	aardewerk
8	0,70 - 1,05	onverbrand bot, aardewerk

Het aangetroffen aardewerk is zogenaamd 'terpaardewerk' en dateert uit de Late IJzertijd of de Romeinse tijd (zie tabel 1). De aangetroffen archeologische indicatoren zijn in ARCHIS aangemeld onder vondstmeldingsnummer 354.

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

In de vier noordelijke boringen (boringen 9 t/m 12) blijkt de bodem tot tenminste 1,5 á 1,6 m -Mv te zijn verstoord. In de overige boringen (boringen 1 t/m 8) zijn de terplagen vanaf 0,6 á 0,65 m -Mv nog intact.

Aanbevelingen

Voor het noordelijke deel van het plangebied gelden geen beperkingen voor de voorziene bodemingrepen. In het zuidelijke deel wordt gezien de minieme verstoring die de geplande bodemingrepen zullen veroorzaken, geen vervolgonderzoek of archeologische begeleiding aanbevolen. Wel dienen de eventuele vondsten die bij de bodemingrepen worden gedaan, gemeld te worden bij de contactpersoon van de overheid. Als men tijdens de werkzaamheden bijzondere sporen opmerkt (graven o.i.d.), dient direct contact te worden opgenomen met de contactpersoon overheid.

- *contactpersoon overheid*: dr. R.J. Stöver (Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, tel: 033 4227777)
- *contactpersoon RAAP*: drs. V.R. Ridderbos (projectleider, tel: 0512 589140)

Literatuur

- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Marinelli, M.G. & B.I. Smit**, 2001. Gemeente Ferwerderadiel; een archeologische verwachtingskaart in het kader van de BGM. *RAAP-rapport 712*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- ROB**, 2001. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) 2e generatie. Globale Archeologische Kaart van het continentale Plat. Archeologische Monumentenkaart*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort (cd-rom).
- Stiboka**, 1981. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 2 West (gedeeltelijk) Schiermonnikoog - Blad 6 West Leeuwarden*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie**, 2001. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Eindrapport van de Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag.

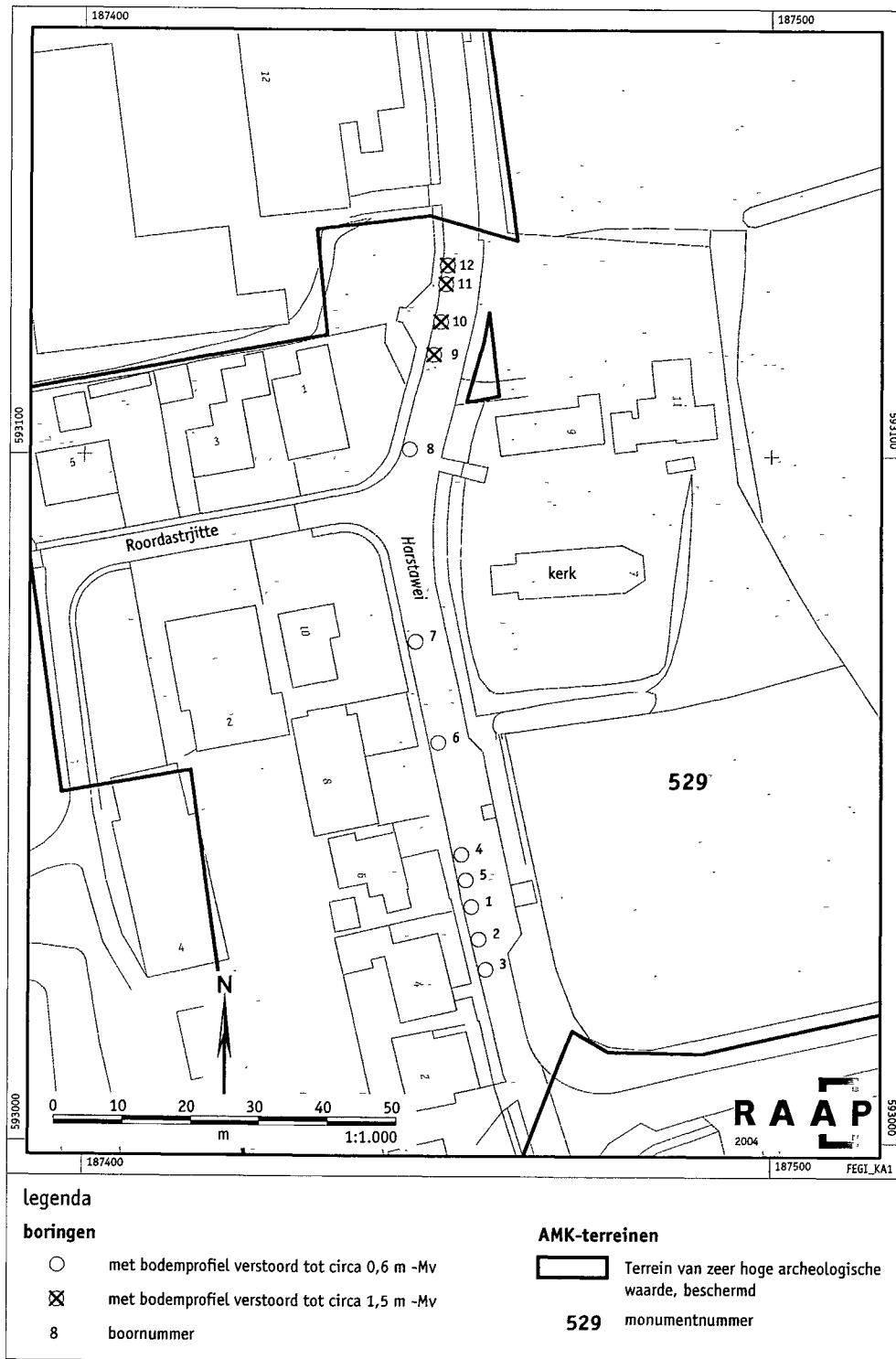
Overzicht van figuren en tabellen

Figuur 1. Resultaten onderzoek.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Periode	Datering
Nieuwewijld	1500 - heden
Late Middeleeuwen	1050 - 1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450 - 1050 na Chr.
Romeinse tijd	12 voor - 450 na Chr.
IJzertijd	800 - 12 voor Chr.
Bronstijd	2000 - 800 voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300 - 2000 voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800 - 4900 voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000 - 8800 voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Figuur 1. Resultaten booronderzoek.